

DISSERTATIO JURIDICA
INAUGURALIS

DE

JURE PATRONATUS.

CAPUT I.

De origine, definitione, divisione, & differentiis
Juris Patronatus.

Etsi legamus, jam primis saeculis varia Ju-
ra honorifica titulo gratitudinis, ut ait
GUILIELMUS PARIISIENSIS *Libro de*
moribus, concessa fuisse Ecclesiarum fun-
datoribus, ac sub initium saeculi 5^{ti} no-
mina eorum & elogia solenniter Ecclesiis inscripta fu-
isse testetur, qui eo tempore floruit Sanctus PAULI-
NUS *Epistola* 10. 12ma, quin & antiquissimis tem-
poribus Ecclesias consuevisse à fundatoribus suis no-
men mutuare, ut Romae Basilica Constantiniana à
Constantino Imperatore, Titulus Damasi à Damaso
Papâ

Papâ sacra referat historia, nullibi tamen iisdem jus praesentationis sive nominationis antè annum 441, ubi celebratum fuit Concilium Arausicanum primum concessum invenimus.

Proindè cum dictum Concilium hanc facultatem fundatoribus primo concesserit, dum ita Canone 10mo definit: *Decernimus Episcopum non esse prohibitum in alieno Territorio Ecclesiam aedificare servatâ Episcopo aedificatori hâc gratiâ, ut quos desiderat Clericos in re sua videre, ipsos ordinet is, cujus Territorium est, vel si ordinati jam sint, habere acquiescat.* Hinc meritò huic Concilio originem Juris Patronatus, cujus praecipua pars in praesentatione consistit, ut docet cum communi VAN ESPEN *Juris Eccles. Part. 2. Tit. 25. C. 5.* adscribo, quandonam verò alia Jura Patronis hodieum competentia concessa fuerint, Cap. 3tio indicabo.

Praedictam verò ordinationem concilii confirmavit deindè concilium Arelatense 11mum de ao. 451. *Can. 39no*, & secutus est JUSTINIANUS de saeculo 6to inclytus Imperator dum novellâ 57. *Cap. 2. & nov. 123. C. 18.* jubet à fundatoribus idoneos in Ecclesiis, quas fundaverint, nominari & eligi, & denique Concilium Lateranense de an. 1179. etiam adheredes extendit.

Cum igitur, ut dixi, Jus Patronatus praecipuè in praesentando consistit, ut proindè etiam ipsè Pontifex jus patronatus & Jus praesentandi tanquam synonima accipiat in *Cap. 1m. de praebend. in 6.* in verbis Jus Patronatus seu rectorum praesentatio (licet strictè loquendo inter se multum differant, cum uni possit Jus Patronatus competere, quin alterum competat, eo quod V. G. hoc alteri donaverit reservando.

do sibi Jus Patronatus quo ad caetera emolumenta) & de stylo hodierno, qui Jus praesentandi habet, Patronus dicatur, qui verò non habet, tantum benefactor vel fundator appelletur, hinc Jus Patronatus secundum principaliorem suam partem definiendo dico:

Jus Patronatus nihil est aliud, quam Jus seu facultas nominandi sive praesentandi idoneum Clericum ad beneficium vacans.

Dixi: *idoneum* id est talem, qualem ipsum esse desiderat natura beneficii, & lex foundationis. Undè si haec praescribant vocari V. G. sacerdotem vel consanguineum, non poterit alius cum effectu praesentari, interim inter plures consanguineos non tenetur absolutè patronus laicus praesentare digniorem, cum id tantum Tridentinum à Patrono Ecclesiastico signanter requirat, quò ad alium verò praescribat simpliciter, ut praesentetur idoneus *sessione 24ta C. 18.* imo, cum ibi tantum de beneficiis curatis sermo sit, ac fundator eo ipso, quod digniorem praesentare expresse non jusserit, Patronus liberam omninò electionem reliquissè censendus sit, hinc quò ad beneficia simplicia, idem de Patrono Ecclesiastico statuendum esse judico.

Dixi *Clericum*: nam laicus quo nomine etiam venit Clericus conjugatus *C. 9. X. de Clericis Conjug.* nisi quod si habitum & tonsuram deferant clericalem, privilegio canonis gaudeant. *C. unico eodem in 6to.* non est capax collationis, ergò nec praesentationis *CARD. DE LUCA de J. P. Diff. 46ta n. 4.* Citans *VIVIA: L. 6. C. 3. n. 12.*

Dixi *vacans*: nam praesentatio facta ad beneficium adhuc plenum est ipso Jure nulla *C. 2. & 13. X. de Conc. praeb. & C. 2. eod. in 6.* eo quod sal-

tem respectu praesentati subintret votum captandae mortis; interim si patronus erronee putans vacare beneficium ad illud praesentet, & hanc praesentationem datâ verâ vacatione promoveat, aut saltem nec tacitè nec expressè revocet, illam a die vacationis convalescere ait CONR. *L. 4. C. 6. n. 30.* quam sententiam defendi posse existimo, eo quod ipsa non praesentatio alterius, vim habere videatur novae praesentationis illius, qui alias nulliter praesentatus erat.

Dividitur autem Jus Patronatus, *imo* in Ecclesiasticum, laicale, & mixtum. Illud dicitur, quod quis ratione beneficii vel dignitatis in aliquâ Ecclesiâ possidet, vel quod ex bonis Ecclesiae comparatum, aut illi à laico sinè reservatione datum, cum hoc eo ipso Ecclesiasticum evadat. *C. unico de Jure Pat. in 6.* Laicale dicitur, quod alicui Clerico vel laico competit ratione patrimonii, quod in erectionem beneficii impensum est. Mixtum verò, quod partim ex Ecclesiae bonis, partim ex patrimonio constitutum, si vè quod ex personis laicis & Ecclesiasticis coalescit, ita ut omnibus & singulis aequaliter competat hic notat VAN ESPEN *Loco cit. C. 2. n. 10.* quod in dubio, quale sit Jus competens Clerico semper praesumendum sit esse laicale, eo quod Laici plerumque sint Ecclesiarum fundatores.

Olim omne Jus P. ejusdem fuisse naturae, nec ullam divisionem, aut distinctionem notam fuisse tradunt communiter interpretes; ast postquam Concilium generale 8vum anno 869 celebratum ita statuit: *Quod si Episcopus convictus fuerit construxisse Monasterium in redditibus Ecclesiasticis, tradat ipsum eidem Ecclesiae, si verò de propriis rebus aut aliis quibusdam conventionibus, habeat id secundum propriam*

voluntatem & potestatem omni vitâ suâ & post finem vitæ dimittat & conferat hoc quibuscunque voluerit, non tamen saeculare diversorium fiat: ac deinde Papa in assignando tempore patronis ad praesentandum variare caepit, ut patet ex *Capit. 3tio & 22do X. de Jure Pat.* statuerunt DDres unanimi calculo admittendam esse divisionem & distinctionem inter utrumque jusp. quod deinde per Bonifacium 8um in *C. unico de jurep. in 6.* approbatum fuit.

Dividitur 2do jusp. in haereditarium, gentilitium & mixtum, illud dicitur, quod transit ad haeredes etiam extraneos. Hoc quod fundator voluit pertinere ad gentem seu familiam suam vel alterius à se nominatae personae, mixtum vocatur, dum ad utramque qualitatem nempè haereditariam & gentilitiam respexit. Hic notandum, quod licet fundator ab initio tantum requisierit qualitatem haereditariam, ex post tamen accedente consensu ordinarii, aliam nempè gentilitiam adjicere possit, eo quod tunc primo vocatis nullum adhuc jus quaesitum ad haereditatem, cum viventis nulla sit haereditas, & consequenter neque ad ipsum jus patronatus & sic promovetur Ecclesiae bonum, cum illi aperitur spes acquirendae citiùs per extinctionem familiae, pristinae libertatis LOTTER. *L. 2. Q. 10. N. 17.*

Dividitur 3tio jusp. in personale & reale, illud dicitur, quod alicui independenter ab omni re competit, hoc vero, quod ad aliquem spectat, intuitu alicujus rei V. G. castri aut villae, & cum illa ad quemcunque verum possessorem transit, haec distinctio fundamentum habet ex *C. 18. de Sent. & L. 7. de jurep.*

Differentiae utriusque juris principales sunt, quod

in Ecclesiastico patronatu ad praesentandum concessum sit tempus semestris, non detur locus variationi, in praesentando, subintrent derogationes factae per Concil. Trident. & reservationes Apostolicae, in laicali verò praefixum sit tempus quadrimestris, detur locus variationi re adhuc integrâ, non censeatur illi, derogatum per reservationes, nec per collationem papalem, nisi in illa expressa ejusdem mentio fiat.

Q. 1mo, an, sicut patronatus laicalis ex patrimonio laici acquisitus per legatum aut donationem perveniens ad Ecclesiam sit Ecclesiasticus, sic & hic perveniens ad laicum, fiat laicalis? R. negat. Ratio disparitatis est, quia in primo casu beneficium ad naturam suam primaeivam revertitur, secundum quam non nisi à personis Ecclesiasticis conferri potest, in secundo vero casu omnino à natura sua defleceret, unde cum de mutatione Ecclesiastici Juris in laicale nihil in jure statutum, sicut de altera mutatione invenitur *C. unico de jurep. in 6.* merito in 2do casu contrarium defenditur.

Dixi *regulariter*, nam si Laicus acquisivisset jusp. Ecclesiasticum titulo oneroso V. G. permutatione per Papam approbata, contrarium probabilius videtur dicendum, cum alias Ecclesia in nimis exorbitante lucro versaretur *BARB. Jur. Eccles. L. 2. C. 2. N. 16. pirrh. hoc tit. N. 4.* Dices datam disparitatem vel ex eo insufficientem esse, quia patronus nequaquam beneficium sed ordinarius confert. Resp. strictè quidem loquendo patronus non confert beneficium, cum ad illud tantum offerat & praesentet subjectum, in effecta tamen confert, cum ordinarius praesentatos, si alias idonei sint, repellere nequeat, ut patet ex Concil. Tolet. 9. *Cap. 2.* sic statuente: *quod si spretis (aut ut*

ut legitur in Codicibus Vaticanis teste Glossa ad Cap. 16. Quaest. 7. C. 32. superstitibus) fundatoribus re-ctores praesumpserit Episcopus ordinare, haec ordinatio irrita sit, & ipse ad sui verecundiam alios, quos fundatores elegerint, ordinet. Unde dicit LAUDATUS VAN ESPEN C. 5. Num. 8. praesentationem esse collationem necessariam, quasi necessitate cogente praesentato faciendam. & Cap. 1. Tit. 26. de instit. in fine praecipuas in provisione beneficii patron. esse partes patroni praesentantis, utpotè qui totius provisionis ponit fundamentum, ipsumque ordinarium quodammodo constringit, ut praesentato collationem faciat.

Hic tamen probè notandum, quod Patronatus laicalis permaneat, si à laico sub hac lege jusp. donatum Ecclesiae fuerit, ut laicale permaneret, cum dicta lex praeservet illud in suo statu, & nihil mutatur, quam persona habentis ministrare, per quam mutationem non mutatur qualitas naturalis ipsius rei LEUREN. in foro benef. de Jurep. sat. 1. C. 1. Q. 16. N. 7. LOTTER L. cit. N. 5.

Quaeres 2dò an beneficium fundatum à clerico ex retribus perceptis ab Ecclesiâ, cui deservit, sit juris patronatus Ecclesiastici? Resp. Si clericus talis vixit in loco, ubi generalis consuetudo legitimè praescripta viguit, quod clerici de talibus bonis pro libitu disponere possint, tunc cum omnia bona talis clerici indistinctè censeantur ipsius Patrimonium, ac in illis succedatur ab intestato, licet ab Ecclesiâ acquisita sint, sicut in patrimonialibus, dico beneficium ab ipso erectum esse Jurisp. Laicalis. Ratio est: quia tunc verè fundatum est ex bonis patrimonialibus, respectu quorum Ecclesiasticus censetur Laicus.

Nec obstat, quod fundator sit persona Ecclesiastica, cum ad dignoscendum, an beneficium sit juris. Laicalis nec ne, non inspicitur, quis fundaverit, sed ex quibus bonis fundaverit, uti omnes fatentur.

Si verò in alio loco talis Clericus fundator vixit, dico jus pat. debere reputari Ecclesiasticum, ratio: quia sicut empta ex emolumentis Ecclesiae efficiuntur Ecclesiae *Cap. 7. de pecul. Cleri.* ita & ista, quae ex bonis Ecclesiae fundata fuere, illius fieri debent, non autem efficerentur Ecclesiae, si Jusp. fieret laicale, & eo ipso ad haeredes transmissibile, interim quia juxta ferè communem sententiam pecunia ex distributionibus quotidianis vel aliis parsimonialibus conflata in dominio Clerici est, ut quo ad primum apertè convincitur *ex C. un. de Cleri. non resid. in. 6.* quò ad 2dum verò ex eo probatur, quia cum pars reddituum respiciens congruam sustentationem Clerici immunis sit ab onere restitutionis Ecclesiae, ut nemo negat, etiam ut talis censi debet illa quota, quae parcius vivendo, Clerico superabundat *NAV. quæst. 1. mon. 26. de rehit. Eccles. LESS. de Inst. C. 4. dub. 6. N. 37.* hinc & Juspat. ex tali pecuniâ acquisitum cendum esse laicale salvo meliori existimo.

Q. 3. Quale censi debeat Clerico & Laico competens Jusp.? Rs. si dictae personae semper praesentent Cumulativè, & uterque praesentationem subscribat, tunc cum jura utriusque patronatûs sibi invicem ita misceantur, ut unicum constituent jus, dico Jusp. in dicto casu censeritale, quale patronis magis favorabile est, unde & laicus participabit de privilegio Clerici quò ad semestre, & vicissim clericus de privilegiis Laicis concessis, rationem ejus dat *Glossa ab omnibus recepta in C. unico de Jure Patronat. in 6.*

eo quod propter communionem non privilegiatus fortitur naturam privilegiati, & iniquum sit, ut in re individuâ, qualis est Juspat., quis ex societate alterius damnum patiat, quae rationes cum militent etiam pro casu, ubi duo essent Clerici, & unus Laicus, hinc etiam pro illo casu idem obtinere existimo cum FAGN. in *Cap. cum propter de jurepat. N. 28.* CARD. DE LUCA de *jurepat. in summa N. 47.* CAST. *tract. 13. d. 2. p. 2. N. 3.*

Si verò Clericus & Laicus divisim & quasi per turnum praesentent, de quo optimè inter utrumque conveniri posse patet ex *Clement. 2. de jurep. tunc ad conciliandos DDres utendum reor distinctione quam tradit VAN ESPEN C. 4. N. 23.* vel dicti patroni ita exercent jus, ut quidem turnarius in suo turno nominet, praesentatio ipsa tamen utriusque nomine subscribatur, tunc, cum nec praesentatio, nec ipsum jus propriè divisum sit, sed tantum inter patronos conventum videatur, ut quem unus nominet, eundem alter praesentare velit, & ita communi nomine subscripta praesentatio praesentetur, hinc de tali turnario idem affirmo, quod de patrono mixto supra dixi.

Si autem ita praesentent per turnum, ut compatronus nullam in praesentatione partem habeat, & unius tantum nomine praesentatio subscribatur, tunc cum tales patroni in praesentatione non concurrant, sed quilibet suo jure privatim utatur, sicque non adsit commixtio Jurium, nec unicum Juspat. quod mixtum verè dici possit, hinc tale Juspat. ejusdem conditionis esse dico, cujus est turnarius, nec hic quidquam de alterius privilegiis participabit, cum desit communio mater & fundamentum participationis.

Q. 4to. Cujus juris sit Patronatus spectans ad con-
fra-

fraternitatem laicorum approbatam ab Episcopo & affixam certae Ecclesiae? Rs. probabilius laicalis, eo quod per dictam approbationem & affixionem non efficiatur Collegium pium seu Ecclesiasticum, cum alias deberet gaudere privilegio fori & Canonis, & ipsi confratres, ad quorum suffragia fit praesentatio, verè laici sint, nec nomine Ecclesiae praesentent COVARR. *pract. Quaest. L. 36. N. 8.* & ita decisum à Rosa testatur GARZ. *p. 5. N. 606.* Secus tamen dicendum erit de illis Laicis, qui in communione vivunt, religiosum habitum gestant, ac privilegiis fori & canonis gaudent, cum tales Ecclesiastici collegii speciem praese ferant BARB. *N. 7. LOTT. L. 2. Quaest. 10. N. 44. citans suar. de cens. th. 5. d. 22. Sp. 1. LAMB. L. 1. p. 1. Quaest. 1.* qui illud etiam *N. 7.* dicendum putat de administratoribus hospitalium erectorum autoritate Episcopi etiam laicis, eo quod talia hospitalia sint loca pia religiosa gaudentia privilegiis Ecclesiae, imò & immunitate, quod Garz. etiam procedere dicit, licet non sint erecta autoritate Episcopi; nam licet tunc non gaudeant immunitate, manent tamen loca pia, eo quod causâ pietatis sint instituta, gaudentque exemptione à Jurisdictione saeculari, & hoc quoque censuisse testatur idem GARZ. *N. 603. Congreg. Cardin. & N. 612.* docet illud ipsum quoque obtinere in saeminariis pauperum studiorum, cum & haec sint loca pia & gaudeant privilegiis Ecclesiae.

Q. 5. Quis sit iudex in causis Jurispr. Rs. solus Iudex Ecclesiasticus *C. 3. de jud.* eo quod Juspr. sit jus spirituali annexum *C. 16. de jurep.* quae autem talia sunt, saecularium iudicio non subjacent *C. 2. de jud.*